

AHOT-VERKOSTOTAPAAMINEN 26.5.2014 / MUISTIO

Paikka: Lappeenrannan teknillinen yliopisto
Läsnä: Tommi Haapaniemi, Itä-Suomen yliopisto
Erkki Härkönen, Turun yliopisto
Riitta Kalpio, Saimaan ammattikorkeakoulu
Tero Keva, Turun yliopiston Brahea-keskus
Mari Koivisto, Turun yliopiston Brahea-keskus
Mialeena Pärssinen, Maanpuolustuskorkeakoulu
Helena Rautiainen, Saimaan ammattikorkeakoulu
Tapio Tammi, Jyväskylän yliopisto
Satu Tuomainen, Itä-Suomen yliopisto
Mikko Vehkaperä, Lapin yliopisto
Tea Vellamo, Tampereen teknillinen yliopisto

Tämä yhteenveto on koottu AHOT korkeakouluissa –hankkeen järjestämässä verkostotapaamisessa käydyistä keskustelusta. Keskustelua vauhditti yleisten kuulumisten lisäksi opintopäällikkö Mikko Vehkaperän alustus, joka pohjautui Lapin yliopistossa päivitettävänä ja täsmennettävänä olevaan AHOT-ohjeistukseen. Tapaamisessa kuultiin myös Satu Tuomaisen (Itä-Suomen yliopisto) ja Tapio Tammen (Jyväskylän yliopisto) väitöskirjatutkimuksista esitykset, jotka löytyvät erillisinä tiedostoina AHOT korkeakouluissa -hankkeen verkkosivuilta www.tunnistaosaaminen.fi kohdasta Materiaaleja/Verkostotapaamiset.

Yleisiä huomioita

- Aiemmin hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen toimintaperiaatteet ja -prosessit sekä lomakkeet näyttävät olevan korkeakouluittain kunnossa. Sen sijaan käytännöt vaihtelevat edelleen valtavasti valtakunnan tasolla niin korkeakouluittain kuin koulutusaloittain ja toisaalta yksittäisen korkeakoulun sisällä tiedekuntien, koulutusohjelmien, oppiaineiden ja opettajien mukaan. On korkeakouluja, joissa lähes kaikki toimii moitteettomasti ja niitä, joissa enemmän ongelmia. Yleisesti voidaan todeta, että kehitystä on viime vuosina tapahtunut runsaasti sekä ammattikorkeakouluissa että yliopistoissa. Ammattikorkeakoulut aloittivat käytäntöjen kehittämisen hieman aiemmin ja ripeämmin, mutta viimeisten parin vuoden aikana asia on otettu työn alle myös yliopistoissa. Näin ollen voidaan todeta, että lähes kaikissa korkeakouluissa ainakin viralliset dokumentit, toimintaohjeet, prosessikaaviot ja lomakkeet alkavat olla kunnossa. Ongelmana on se, että kaikilta osin asiat eivät ole siirtyneet paperilta käytännön tekoihin ja asenteisiin ja että yksittäisillä opettajilla ja/tai opintohallinnon edustajilla on liiaksi valtaa asiassa, toisaalta torjua ahotointi ilman tarkempia perusteluita tai toisaalta myöntää ahotointi liian helposti esimerkiksi oppiaineen tulospaineisiin vedoten. Opiskelijan oikeusturvan ja jatko-opintojen kannalta kumpikaan ei ole hyvä. Näin ollen on päädytty suosittelemaan keskitettyä AHOT-menettelyä, jolloin asia olisi prosessina selvä, yhdenmukainen ja läpinäkyvä, se tukisi jatkuvuutta ja mikä tärkeintä, siihen kohdistettaisiin vaadittu resurssi. Yleistilanteen ja opiskelijoiden liikkuvuuden kannalta olisi olennaista, että toimintaperiaatteet ja -käytännöt olisivat yhdenmukaiset

valtakunnan tasolla koulutusalaakohtaisesti ja yhden korkeakoulun sisällä tulosityksiköittäin. Tämän asian edistäminen on ollut koko AHOT korkeakouluissa -hankkeen tavoitekin, mutta työsarkaa siis edelleen on.

- In- ja non-formaalisti (erityisesti työssä) hankitun osaamisen tunnistaminen ja tunnustaminen on marginaalista (erityisesti yliopistoissa). Tämä on osin asennekysymys, mutta pääongelmana on soveltuvien, luotettavien ja uudenlaisten arviointi- ja tunnistamismenetelmien puute. Tähän on hankkeen osalta jo kiinnitetty huomiota ja uudenlaisten menetelmien kehittämiseksi on aloitettu toimenpiteitä. Asenteiden osalta on vielä töitä jäljellä. On ensinnäkin muistettava, että erityisesti yliopistoissa ei koeta mitään valtavaa ryntäystä työssä hankitun osaamisen tunnistamiseksi, koska iso osa opintoja on teoriaa, menetelmiä jne. eikä niitä yksinkertaisesti pysty juuri muualla oppimaan. Opiskelijat varmasti myös ymmärtävät tämän eivätkä aloita prosesseja turhaan. Mutta silloin kun ahointi tulee aidosti kysymykseen, pitäisi asiaa tarkastella avoimesti riippumatta siitä, missä ja miten osaaminen on hankittu. Erittäin tärkeää on käydä keskustelua siitä, miksi tutkintojen/todistusten perusteella ahointi on niin ”helppo” toteuttaa. Kaikki tiedämme, että on opiskelijoita, jotka läpäisevät kurssin toisensa jälkeen rimaa hipoen ja saavat silti aikanaan tutkintotodistuksen. Voidaan sanoa, että he hallitsevat esimerkiksi 40 % tutkinnon sisällään pitämistä osaamistavoitteista. Miksi siis ahointaessa in- tai non-formaalisti hankittua osaamista vaaditaan yksi yhteen -osaaminen ja 110 %:lla täydellisyydellä? Kuten eräs verkostotapaamisen osallistuja totesi (koskee osittain myös formaalisti hankitun osaamisen tunnistamista), tapahtuu arviointi liian usein niin, että arvioidaan sitä missä osaaminen on hankittu, kuka osaamisen on arvioinut ja onko arviointi mahdollisesti suoritettu oikein. Tässä tilanteessa itse osaamisen tunnistaminen jää vähemmälle huomiolle. Voidaan myös kysyä, että ymmärretäänkö kaikkialla mitä osaamistavoitteilla tarkkaan ottaen tarkoitetaan. Onko vielä ajattelua, jonka mukaan se, että minä opetan minun luokassani takaa hyvät tulokset, mutta ei toisaalta tiedetä, että tulokset mistä tai mihin liittyen. Toisaalta voidaan kysyä, että onko ylipäänsä mielekästä/järkevää puhua erikseen formaalisti ja in- tai nonformaalisti hankitusta osaamisesta, koska vaarana on nimenomaan ajatuksen kohdistuminen väärin asioihin. Pitäisikö puhua vain osaamisen tunnistamisesta, missä opiskelijalla on osaamisensa todistamisen velvollisuus. Hän voi sen todistaa joko todistuksen tai muualla tavoin. Tässä näytönottajan kyvyt ja työkalut ovat luonnollisesti avainasemassa. Sama koskee myös erilaisia lomakkeita. Tarvitaanko niitä? Yhtä kaikki suositus kuuluu, että painopiste pitää olla kokonaisuuksien tunnistamisessa, ei yksi yhteen osaamisessa (pl. ko. kurssin tai jakson avainsisällöt).
- Suomen duaalimallin ongelma/epäselvyys. Edelleen on nostettu esiin haasteet, joita opiskelija kohtaa siirtyessään ammattikorkeakoulusta yliopistoon. Euroopassa ja näin ollen myös Suomessa pitäisi olla käytössä kaksiportainen tutkintojärjestelmä ja tämän mukaisesti ammattikorkeakoulututkinnon pitäisi vastata yliopiston kandidaatin tutkintoa. Valtaosassa yliopistoja tiedekunnasta riippumatta edellytetään kuitenkin tietty määrä täydentäviä/silta-opintoja ennen kuin opiskelija voi siirtyä maisterivaiheeseen. Perusteena on se, että opiskelija ei muuten pärjää maisterivaiheen opinnoissa. Huoli on tietenkin oikea ja aiheellinen ja asia koskee koko suomalaista korkeakoulujärjestelmää, mutta on siis noussut esiin myös ahointinnin kannalta.

Opintopolku ei siis ole täysin saumaton. Asiaan paneuduttiin AHOT korkeakouluissa -hankkeessa erityisesti terveysalan alakohtaisessa työskentelyssä ja siitä seuranneessa pilotissa, jossa tarkastelun alla oli siirtymä hoitotyön opinnoista hoitotieteen opintoihin.

- Ahotointiin liittyvien käsitteiden moninaisuus. Yksittäisenä koko keskusteluun vaikuttavana ongelmana on edelleen käsitteiden moninaisuus ja ymmärrettävyys. Muun muassa vuonna 2009 julkaistussa rehtorien neuvoston raportissa on kuvattu keskeiset käsitteet, mutta ne ovat tämän jälkeen eläneet omaa elämäänsä ja samat käsitteet saattavat eri puolilla maata ja eri korkeakouluissa tarkoittaa eri asioita. Tämä vaikeuttaa keskustelua. Käsitteiden sekavuus ja moninaisuus liittyy myös keskeisesti kysymykseen osaamisesta ja sen tunnistamisesta ja tunnustamisesta. Miksi asialle on työstyetty niin monia eri käsitteitä? Opintoja voidaan hyväksilukea, korvata, sisällyttää, siirtää jne., mutta eikö kysymys ole viime kädessä siitä, että tunnistammeko ja tunnustammeko olemassa olevan osaamisen ja hyväksymmekö sen osaksi myöntämäämme tutkintoa riippumatta siitä, vastaako se yksi yhteen ns. normaalitutkintoa? Käsitteiden moninaisuus vie ajatuksen vääjäämättä siihen, että eri korkeakouluissa ei oikeasti myönnetä, että muissa korkeakouluissa tai muualla hankittu osaaminen vastaa omassa korkeakoulussa syntyneitä osaamista ja siksi ”ahotointi” myönnetään kiertoilmauksin. Tämä on toki rankkaa pelkistystä, mutta aiheellinen keskustelu joka tapauksessa.

Ajankohtaisia ja esiin nostettuja yksittäisiä kysymyksiä/kommentteja

- Yksi herännyt kysymys on rahoitusmalli, jossa rahoitusta myönnetään 55 opintopisteen vuosikertymän mukaisesti ja jossa on esitetty, että nuo 55 opintopistettä lasketaan keskimmäiseltä lukuvuodelta. Tämä on monin osin perusteltua, mutta ahotoinnin osalta voi johtaa siihen, että ennen korkeakouluun tuloa hankittua osaamista ei tunnisteta ja tunnusteta heti, vaan vasta toisena opiskeluvuotena, koska näin taataan parhaat eväät rahoituksen kannalta. Kasaantuuko AHOT-prosessi?
- Edelleen liittyen opintopiste-perustaiseen rahoitusmalliin herää kysymys ahotoitujen opintopisteiden vaikutuksesta rahoitukseen. Mikäli korkeakoulu B ahotoi 10 opintopistettä korkeakoulussa A suorittuja opintoja, kerryttävätkö nämä opintopisteet myös korkeakoulun B rahoitusta, vaikka työ on tehty korkeakoulussa A? Saako korkeakoulu B ilmaiseksi rahoitusta? KELAhan ei esimerkiksi myönnä opintotukea ahotoitujen opintopisteiden mukaan, koska niiden perusteella tukea on jo kertaalleen myönnetty.
- Onko korkeakoululla aina velvollisuus käynnistää AHOT-prosessi, jos opiskelija niin vaatii/esittää? Milloin ja millä perusteilla tästä voidaan kieltäytyä? Onko opiskelijalla oikeus kieltäytyä ahotoinnista, vaikka opettaja näkee, että opiskelija selvästi hallitsee käsillä olevan kurssin tai jakson asiat?
- Ulkomailla vaihdossa suorittuja opintoja tulee tarkastella kuten kotimaassa suorittuja opintoja, ja ahotoitaessa opintojen tulisi siirtyä arvosanoineen ja/tai suoritusmerkintöineen sellaisessa muodossa kuin ne on ulkomailla annettu. Kysymys on jälleen luottamuksesta. On kuitenkin muistettava, että niiden ulkomaisten korkeakoulujen kanssa, joihin vaihtoon mennään, on

pääsääntöisesti ainakin solmittu yhteistyösopimukset. Näin ollen olisi luultavaa, että on tutustuttu ko. korkeakoulun tarjontaan ja esimerkiksi laatuksymyksiin. Näin ollen suoritusten kanssa ei tulisi olla ongelmia. Arvosanan siirtyminen on sekä kotimaassa että ulkomailla suoritettujen opintojen osalta tärkeää, koska se vaikuttaa opintojen keskiarvoon.

- Ahotointi ei saa olla opettajalle tai opiskelijalle liian työläs prosessi, ainakaan työläämpi kuin normaali suorittaminen. Opettajat ovat arvioinnin ammattilaisia, joten muutamalla hyvällä kysymyksellä ja oheismateriaaliin tutustumalla pitäisi pystyä selvittämään, hallitseeko opiskelija esittämänsä asian vai pyrkikö huijaamaan.
- Kielten osalta ahotoinnissa on ongelmia, jos arvioinnin tekee joku muu kuin kielikeskuksen edustaja kielen ammattilainen. Esimerkkejä tällaisesta on olemassa.
- On olemassa esimerkkejä, joiden mukaan ahotointi on kategorisesti kielletty sillä perusteella, että opinnot on suoritettu toisella asteella tai esimerkiksi vapaan sivistystyön oppilaitoksessa, vaikka samaan aikaan on myönnetty, että sisältö ja osaamistavoitteet vastaavat korkeakoulun vaatimuksia. Ahotoinnin näkökulmasta toiminnassa ei ole logiikkaa.
- Onko näyttö suoritus vai korvaavuus? Miten näyttöjä arvioidaan?
  - Monessa yliopistossa on määrätty, että ei-muodollisessa koulutuksessa hankitusta osaamisesta pitää antaa näyttö. Onko näyttö tarpeen, varsinkin kun useimmissa tapauksissa itse hakemus on riittävä näyttö? Hakemuksesta voidaan usein päätellä, että minimitaso on saavutettu, mutta ei niin seikkaperäinen, että siitä voitaisiin antaa arviointi. Esimerkiksi Lapin yliopistossa kaikki osaamiskuvaukset on kirjoitettu ykköstasolle ja siihen peilataan kaikki AHOT-hakemukset ja niistä annetaan vain joko hyväksytty tai hylätty merkintä. Samoin Lapin yliopistossa näyttö on pakollinen vain erityistapauksissa, kuten kieliopinnoissa.
- Minkä verran toiseen tutkintoon kuuluvia opintoja voi toiseen tutkintoon käyttää?
  - Perinteisesti näin ei ole voinut yliopistoissa menetellä ollenkaan. Nykyään Lapin yliopistossa pakollisia opintosuorituksia (esim. samat kieli- ja metodiopinnot) voidaan hyväksilukea tutkinnosta toiseen.
  - Voiko samoja sivuaineita käyttää toiseen tutkintoon? Tässä on vaihtelua yliopistoittain: toisissa ei ollenkaan, toisissa yksi sivuaine hyväksytään tai sitten on joku muu ratkaisu. Olisiko oikeudenmukaista hyväksilukea esim. ammattikorkeakouluopinnoista yksi sivuaine yliopistotutkintoon? Miksei myös samalla logiikalla toisen yliopistotutkinnon sivuaine? Lapin yliopistossa päädyttiin siihen, ettei sivuainetta voi hyväksilukea, mutta oikeustieteellisissä opinnoissa sivuainetta voidaan käyttää täydentäviksi opinnoiksi. Lisäksi sosionomin tutkinnolla saa suoritettua sosiaalityön perusopinnot ja restonomitutkinnolla matkailututkimuksen perusopinnot. Nykyään on myös paljon yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen välisiä sopimuksia opintojen suorittamisesta puolin ja toisin. Tuleeko tällöin hyväksyä toisessa korkeakoulussa suoritettut opinnot sivuaineopinnoiksi?
  - Lapin yliopistossa yliopistotasoisilla opinnoilla voi korvata opintoja, mutta jos opinnot eivät vastaa toisiaan käytetään sisällyttämistä. On myös muistettava, että esimerkiksi lääketieteellisissä opinnoissa on hyvin tärkeää olla selvillä aiempien opintojen riittävästä tasokkuudesta, vrt. ns. valelääkärit. Lisäksi on aloja, joilla suoritettuja tutkintoja säädellään

lakisääteisesti, esim. Valviran valvomat tutkinnot. Tällaisilla aloilla ahotoitaessa on otettava kyseessä olevat säädökset huomioon.

- Itä-Suomen yliopistossa on muiden oppilaitosten tutkintojen ahotoinnissa rajana se, että kokonaista tutkintoa ei voida korvata tai sisällyttää. Tiedekunnille on annettu vastuu ahotoinnista.
  - Tampereen teknillisen yliopiston AHOT-ohjeistuksen mukaan ei ole väliä sillä, missä ahotoitavat opinnot on suoritettu, kunhan niiden voidaan katsoa vastaavan osaamistavoitteita ja olevan korkeakoulutasoisia. Jos niiden sisältö ei vastaa TTY:n opintoja, ne voidaan sisällyttää tutkintoon vapaavalintaisina opintoina tai hyväksyä tutkintoon henkilökohtaisen opintokokonaisuuden osana. Henkilökohtainen opintokokonaisuus voi sisältää henkilökohtaisia pääaineita tai sivuaineita, jotka sisältävät poikkeuksia normaaleihin opintoihin.
  - Miten yliopistot suhtautuvat ylempiin ammattikorkeakoulututkintoihin? Niidenhän tulisi olla verrattavissa maisteritasoisiin yliopistotutkintoihin. Yliopisto-edustajien mukaan kyseessä on tavallinen korvaavuusmenettely, jos yamk-tutkintoja ahotoidaan. Esim. Lapin yliopistossa restonomin alemman amk-tutkinnon opintoja voi saada yliopiston kandidaatti-tutkinnon sivuaineeksi ja ylempään amk-tutkinnon opintoja voi käyttää yliopiston maisteritutkinnon sivuaineena. Kokonaan suoritetusta restonomin ylempästä amk-tutkinnosta saa yliopiston maisteritutkintoon valinnaisia opintoja.
- Voidaanko avoimen yliopiston opiskelijan tai erillisopiskelijan AHOT-hakemuksia käsitellä?
    - Yliopistolaissa sanotaan, että vain tutkinto-opiskelijan opintoja voidaan ahotoida. Yksittäistapauksissa on Lapin yliopistossa jouduttu miettimään tähän poikkeuksia: esim. jos opiskelija on avoimen väylän kautta selvästi tähtäämässä tutkinto-opiskelijaksi ja on pitkään toiminut yrittäjänä, onko hänen silti järkevää suorittaa yrittäjyyden perusopinnot. Joissakin tapauksissa on annettu osakorvaavuuksia kurseihin. Uusia sääntöjä pohdittaessa tutkittiin muiden yliopistojen sääntöjä ja huomattiin, että useimmissa yliopistoissa käsitellään myös avoimen yliopiston opiskelijoiden hakemuksia. Uusiin sääntöihin ollaan nyt lisäämässä, että korvaavuuksia voidaan myöntää vain osana opintokokonaisuuksia ja näin uskotaan välttävän ns. diplomien jakamiselta. AHOT-hakemukset käsitellään tiedekunnissa.
    - Tampereen teknillisessä yliopistossa on erillinen väylä amk-insinööreille, jotka eivät jostain syystä voi hakea yliopiston maisteritutkintoon (esim. liian alhainen opintojen keskiarvo). Tätä ei varsinaisesti lueta ahotoinniksi, mutta on tietyllä tapaa rinnastettavissa sellaiseen.
    - Itä-Suomen yliopistossa avoimen yliopiston katsovan antavan samantasoista opetusta kuin tutkintopuolikin, joten ei tehdä mitään eroa näiden opintojen välillä. Avoin yliopisto ei käsittele AHOT-hakemuksia, mutta mahdollinen hakemus välitetään edelleen sen tiedekunnan laitokselle, jonka opintojakson suorittamiseen opiskelijalla on oikeus.
  - Miten menetellään ulkomaisissa vaihto-opinnoissa saatujen opintopisteiden kanssa, jos ulkomailta on saatu enemmän opintopisteitä kuin mitä oman yliopiston vastaava kurssi sisältää?
    - Lapin yliopiston kansainvälisten opintojen henkilökunnan mukaan ylijäämäpisteet tulisi voida käyttää ns. kaatoluokkaan ja täten hyödyntää kaikki ulkomailta saadut pisteet.

- Jyväskylän yliopistossa ei käytetä näissä tapauksissa kaatoluokkaa vaan merkitään opinnot esim. x-määrä opintoja x-yliopistossa ulkomailla ja katsotaan hops-menettelyssä, mihin opinnot voidaan sijoittaa.
- Itä-Suomen yliopistossa voidaan merkitä lisätietokenttään alkuperäinen laajuus eli ei haeta ylijäämäpisteille sijoituspaikkaa.

Seuraava tapaaminen lokakuussa 2014

- Sovittiin, että seuraavaa AHOT-verkostotapaamista suunnitellaan LinkedIn-sivuston kautta ja sinne toivotaan verkostoaktiiveilta kommentteja.
- Seuraavan tapaamisen järjestää lokakuussa 2014 HAAGA-HELIA ammattikorkeakoulu. Lisätietoja tapahtuman ajankohdasta ja sisällöstä julkaistaan myöhemmin sähköpostitse, LinkedIn-sivustolla ja www.tunnistaosaaminen.fi –verkkosivuilla.

Euroopan unioni
Euroopan sosiaalirahasto

Elinkeino-, liikenne- ja
ympäristökeskus

Vipuvoimaa
EU:lta
2007-2013